

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3272/23
24.4.2025. године
Београд

У И М Е Н А Р О Д А

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Марине Јакић, председника већа, Ивана Илића и Татјане Обренчевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Петар Јанковић, адвокат из Бачке Паланке, ул. Жарка Зрењанина бр. 96, против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду у ул. Косовска бр. 31, ради накнаде нематеријалне штете, вредност предмета спора 4.000.000,00 динара, одлучујући о жалбама парничних странака изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П. 14756/22 од 16.03.2023. године, у седници већа одржаној дана 24.04.2025. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе странака и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П. 14756/22 од 16.03.2023. године у делу става првог изреке којим је обавезана тужена да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе плати 1.400.000,00 динара са затезном каматом почев од 16.03.2023. године, као дана пресуђења до у исплате, ставу другом, трећем и четвртом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П. 14756/22 од 16.03.2023. године у преосталом делу става првог изреке тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе тужену да тужиљи плати износ од још 1.100.000,00 динара са затезном каматом почев од 16.03.2023. године, као дана пресуђења до коначне исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о парничним трошковима садржано у ставу шестом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П. 14756/22 од 16.03.2023. године тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србијада тужиљи АА плати парничне трошкове износу од 136.500,00 динара са затезном каматом од дана наступања услова за извршење до коначне исплате, а све у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаном пресудом Првог основног суда у Београду П. 14756/22 од 16.03.2023. године ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена

да тужили на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед неоснованог лишења слободе исплати износ од 2.500.000,00 динара са затезном каматом почев од 16.03.2023. године, као дана пресуђења, па до коначне исплате. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев за накнаду на име душевног бола услед неоснованог лишења слободе преко 2.500.000,00 динара до тражених 3.200.000,00 динара, за износ од 700.000,00 динара за душевни бол због неосноване мере забране напуштања боравишта, све са припадајућом каматом. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете за страх у износу од 500.000,00 динара са затезном каматом почев од дана подношења тужбе, па до коначне исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је захтев тужиле којим је на досуђени износ накнаде нематеријалне штете од 2.500.000,00 динара тражена затезна камата од дана подношења тужбе суду до дана пресуђења. Ставом петим изреке утврђено је да је тужба тужиле у делу којим је тражила да суд обавезе тужену да тужили на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због повреде части и угледа исплати износ од 200.000,00 динара са затезном каматом почев од дана подношења тужбе па до коначне исплате. Ставом шестим изреке обавезана је тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 327.378,00 динара са затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до коначне исплате.

Парничне странке су благовремено изјављеним жалбама побијале наведену пресуду из свих законом прописаних разлога и то тужила у одбијајућем делу изреке (став други, трећи, четврти и шести), а тужена у ставовима првом и шестом изреке. Обе парничне странке су тражиле трошкове другостепеног поступка.

Апелациони суд је, у смислу одредбе чл. 386 ЗПП, испитао пресуду у побијаном делу и оценио да је жалба тужиле неоснована, а да је жалба тужене делимично основана.

У спроведеном поступку нема битних повреда одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде из чл. 374 ст. 2 тач. 12 ЗПП, на коју се жалба неосновано указује, јер је побијана пресуда јасна, непротивречна и сагласна са стањем у списима, па иста може да се испита.

Према утврђеном чињеничном стању тужили је од стране УКП, Одељење за сузбијање организованог криминала дана 10.09.2015. године одређено полицијско задржавање у временском трајању од 48 сати због постојања основа сумње да је извршила кривично дело из чл. 246 КЗ. Решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Београду Кпп – По1 22/15 од 11.09.2015. године тужили је одређен притвор који се рачунао од 10.09.2015. године, када је лишена слободе из разлога предвиђених одредбом из чл. 211 ст. 1 тач. 1 и тач. 3 ЗКП и продужаван је судским решењима из истих разлога до 03.03.2016. године, када је решењем Вишег суда у Београду, Посебног одељења К-По1. 30/16, Кв – По1. 130/16 замењен мером забране напуштања стана уз примену електронског надзора. Решењем Вишег суда у Београду Кпо1. 61/13 од 04.07.2016. године мера забране напуштања стана уз примену електронског надзора замењена мером забране напуштања боравишта уз коју меру јој је привремено одузета путна исправа. Ова мера је укинута решењем истог суда од 04.07.2017. године.

Правноснажном пресудом Вишег суда у Београду, Посебног одељења, К-По1. 30/16 од 23.06.2017. године тужила је ослобођена од оптужбе да је извршила кривично дело удруживања ради вршења кривичних дела из чл. 346 ст. 5 у вези са ст. 4 у вези са ст. 2 Кривичног закона и кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 4 у вези са ст. 1 Кривичног закона. Пресудом Апелационог суда у Београду Кж1. По1. 29/17 од 10.04.2018. године потврђена је пресуда Вишег суда у Београду, Посебног одељења, К-По1. 30/16 од 23.06.2017. године.

Тужила је провела у притвору 176 дана од 10.09.2015. године до 03.03.2016. године када јој је мера притвора замењена мером забране напуштања стана уз примену електронског надзора и ова блажа мера је трајала 123 дана од 03.03.2016. године до 04.07.2016. године, када је замењена мером забране напуштања боравишта уз привремено одузимање пасоша. Ова мера је трајала 366 дана од 04.07.2016. године до 04.07.2017. године. Тужили је притвор одређен на основу одредбе чл. 211 ст. 1 тач. 1 и тач. 3 ЗКП на основу процене кривичног суда да постоје особите околности које указују на ризик да настави радње за које је осумњичена. Околности које би искључивале право на накнаду штете не постоје.

Тужила је рођена ...1971. године у ..., по занимању домаћица, удата, без деце, неосуђивана и против ње није вођен поступак за неко друго кривично дело. Лишена је слободе 10.09.2015. године тако што ју је полиција пронашла код комшинице одакле су је на груб начин одвели у кућу у којој живи, претресали су кућу, вређали тужилу на националној основи, нису јој саопштили разлоге претреса и нису јој рекли шта траже, претрес је рађен на груб начин и тужила је с обзиром на такво поступање доспела у стање шока и препасти. Задржана је у станици, а када је након саслушања у Вишем суду у Београду добила решења о притвору суочила се са условима боравка у неповољној изолованој средини. Била је у ћелији са још 3 жене, осумњичене за тешка дела, тоалет је био у оквиру ћелије, није било прозора ни природног светла и никада нису имале топле воде за одржавање хигијене. Тужила је била у стању потпуног безнађа, узнемирености, беспомоћности стално је имала несаницу и страховала је услед неизвесности у погледу трајања притвора и исхода поступка. Када је притвор замењен мером забране напуштања стана тужила се вратила у своју кућу у ..., имала је подршку супруга и саслушаних сведока ББ и ВВ, али за остале људе из окружења њена невоља је била тема за нагађања и оговарања и тужила је осећала да је околина одбацује. Због немира, страха, несанице и губитка воље и животне снаге се обраћала психијатру и примала терапију. Њено психичко стање се није битније поправило ни када је забрана напуштања стана замењена мером забране напуштања боравишта, јер због неизвесности у погледу могућих реакција околине није смела комотно да се креће и бојала се сусрета са другим људима на јавном простору. Након ослобађајуће пресуде уследило је олакшање, али тужилу и даље прати осећај обележености и има потребу за правдање пред људима. Покушавала је да се запосли, али није успела јер су је сви када чују њено име одбијали. Дана 19.06.2019. године тужила се благовремено обратила туженој ради постизања споразума о накнади смислу одредбе чл. 588 ст. 1 ЗКП, али споразум није постигнут.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је правилном применом одредбе чл. 584 ЗПП оценио да тужила као лице које је било лишено слободе а правноснажно је ослобођено од оптужбе има право на накнаду нематеријалне

штете због неоснованог лишења слободe. Правилно је утврђено да је лишење слободe трајало 299 дана од којих 176 дана тужилъа била у притвору, а 123 дана под забраном напуштања стана уз примену електронског надзора.

Супротно жалбеним наводима тужилъе, мере забране напуштања боравишта уз одузимање пасоша, се не сматра лишењем слободe у смислу одредби чл. 2 ст. 1 тач. 23 ЗКП, чл. 35 Устава РС и чл. 5 ст. 5 Конвенције за заштиту људских права и основних слобода и није основ за накнаду штете по чл. 584 ЗКП. Овом мером се ради обезбеђења несметаног вођења поступка привремено ограничава слобода кретања, лице према коме је мера одређена не сме да напусти боравиште без дозволе суда, али има законску могућност да уколико има оправдан разлог за путовање од суда тражи дозволу. Ова мера је укинута након изрицања првостепене ослобађајуће пресуде, није трајала дуже него што је законом дозвољено, па нема основа за накнаду штете услед примене ове мере ни по чл.172 ст.1 ЗОО и ставом другим побијане пресуде је правилно одбијен захтев за накнаду за душевни бол услед забране напуштања боравишта.

Страх за који се по одредби из чл. 200 ст.1 ЗОО може досудити накнада као за самосталан облик штете је емоционална реакција на неочекивану реалну опасност по живот и телесни интегритет која долази из спољне средине, уколико је био јаког интензитета и дужег трајања, или је у дужем периоду нарушавао психичку равнотежу оштећеног. Тужилъин живот, лична безбедност и телесни интегритет нису били угрожени поступањем службених лица, а ни других притвореника. Она је према налазу вештака трпела страх услед боравка у изолованој средини и неповољним смештајним условима, због неизвесности у погледу трајања притвора и исхода поступка и због реаговања друштвене средине. Тај страх није предвиђен као самосталан облик штете за који се досуђује посебна накнада, али се цени као једна од негативних последица на личност оштећеног при одмеравању накнаде за душевни бол услед лишења слободe. Стога је ставом трећим побијане пресуде правилно одбијен тужбени захтев за овај облик штете.

Основано се жалбом тужене указује да је првостепени суд погрешном применом материјалног права, ставом првим побијане пресуде одмерио накнаду у превисоком износу. Душевни бол због неоснованог лишења слободe обухвата све штетне последице на личност оштећеног проистекле из неоснованог лишења слободe и за то се досуђује интегрална накнада, а при одмеравању се у смислу чл. 200ст.1 ЗОО узимају у обзир објективни параметри као што су околности хапшења, трајање притвора, услови боравка у притвору, тежина кривичног дела које је оштећеној стављено на терет, интересовање јавности и медија за ток кривичног поступка и друге околности сваког појединачног случаја, као и субјективни параметри као што су животна доб оштећене, породично стање, ранији живот, утицај притвора на односе оштећене са другим људима из породичне, радне и друштвене средине.

По оцени Апелационог суда, према околностима хапшења, трајању притвора од 176 дана, смештајним условима у притвору, чињеници да је тужилъу за време притвора повремено могао да посеђује само супруг, да је притвор замењен блажом мером и да је тужилъа док је трајала мера забране напуштања стана била у својој кући, са својим супругом, да је имала подршку сведока ББ и ВВ које су према њој имале позитиван и пријатељски однос, тужилъин ранији узоран живот, тежину кривичног дела које јој је

било стављено на терет, вести објављене у медијима и у вези са тим подрозив однос неких људи из околине, наглашен осећај осрамоћености и велику осетљивост на радозналост комшија, накнада по критеријумима у време доношења првостепене пресуде износи 1.400.000,00 динара. Већи износ би погодовао тежњама неспојивим са друштвеном сврхом накнаде и побијаном пресудом је одмерен неправилном применом чл. 200 ст.2 ЗОО. Сврха накнаде је сатисфакција којом се ублажава поремећај у психичкој равнотежи оштећеног, а не репарација за време за које је оштећена била лишена слободе. Новцем не може да се уклони душевни бол, већ се одмерава свота којом оштећена себи може да приреди неко задовољство и тако поправи психичку равнотежу нарушену повредом слободе као нематеријалног добра. Накнада нема казнени карактер према одговорном лицу и због тога се води рачуна и о економској снази друштвене заједнице у којој се накнада одмерава. Већи износ би погодовао тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом накнаде из чл. 200 ст. 2 ЗОО а мањи износ не би био примерен околностима којима је дошло до повреде права оштећене и због тога су у погледу износа накнаде у преосталом делу обе жалбе неосноване.

Накнада се одређује по критеријумима у време доношења пресуде, па оштећеном од тада припада камата на досуђени износ. Тужени не пада у доцњу даном подношења тужбе, па је ставом четвртим побијане пресуде правилно одбијен захтев за камату од подношења тужбе до доношења пресуде.

Другостепени суд је због делимичног преиначења пресуде одлучио о трошковима целог поступка. Тужили према вредности усвојеног захтева по чл. 153 ст.2 ЗПП на име трошкова првостепеног поступка припада укупно 136.500,00 динара и то на име: награде за тужбу и 2 образложена поднеска по АТ по 11.250,00 динара, на име заступања од стране адвоката на 4 одржана рочишта у износу од по 12.750,00 динара, на име приступа адвоката на 2 неодржана рочишта у износу од по 7.125,00 динара и награде за жалбу од 15.04.2022. године на пресуду Првог основног суда у Београду од 24.02.2022. године у износу од 22.500,00 динара и трошкови вештачења у висини стварног издатка од 15.000,00 динара. Тужили нису признати путни трошкови њеног пуномоћника на релацији Бачка Паланка – Београд – Бачка Паланка обзиром да је тај издатак настао услед тужилиног избора и није у кругу издатака које би супротна станка по чл. 154 ст.1 ЗПП била дужна да накнади.

Према постигнутом успеху странкама по чл.153 ст.2 ЗПП не припадају трошкови другостепеног поступка.

Из изнетих разлога, применом одредби чл. 390, чл. 394 ст. 4 и чл. 165 ст. 2 ЗПП, донета је одлука као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Марина Јакић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић